

Schriftlezing: Exodus 17:8-16

Tekst: idem

Ps. 47:1,2

Ps. 83:1,2,3,6

Lb. 9:1,2,4,10

Gez. 108

Ps. 46:1,3,4

Gehouden te: Baflo; 10-02-13 (14.30 uur)

Thema: De HEER is mijn banier.

Of: Israël moet vechten, maar God geeft de overwinning.

1. De staf; 2. De strijd; 3. De oorkonde; 4. De banier.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jong en oud,

1. De staf

Dat is wat, mensen. Als je de hele dag zo met een stok omhoog moet staan. Moet je maar eens proberen. Dat lukt je niet. Hoe lang zou je het volhouden? Een kwartier, een half uur misschien. Je krijgt er ontzettend moede armen van.

Ik moet er niet aan denken om onder de hele preek zo te blijven staan. En dat is ongeveer een half uur. Er zou ook iemand op de preekstoel moeten komen helpen met het omslaan van de bladen van de preek. Ik zal deze stok dan zo ook weer neerzetten.

Mozes moest niet een half uur met zijn staf in de hand blijven staan. Ook niet één uur of twee uur. Maar de hele dag van zonsopgang tot zonsondergang. Op een heuveltop in de woestijn, waar het warm en droog is. Dat is echt afzien voor Mozes. Maar hij doet het. Met ondersteuning van Aäron en Chur houdt hij het de hele dag vol om zijn armen onbeweeglijk in de lucht te houden. Met de staf van God in zijn handen.

Ik wil toch eerst nog even iets over die staf vertellen. Ik heb hier een gewone stok in de hand. Mozes heeft ook een gewone stok in zijn handen. [Kijk maar naar de plaat op de beamer.]

Een gewone stok, een tak van een boom ergens uit de buurt van de Horeb. Het is de staf die Mozes als herder van Jetro's kudden bij zich had. Tegelijk is het een bijzondere stok. Want de HEER heeft hem aan Mozes gegeven. Het is de staf van God. Daarmee heeft Mozes al heel veel kunnen doen in opdracht van de HEER. En met de kracht van de HEER.

Deze staf is twee keer een slang geweest. En hij heeft de toverstokken van farao's magiërs verslonden. Met deze staf hebben Mozes en Aäron op het water van de Nijl geslagen voor farao's ogen. En het water van de Nijl veranderde in bloed.

Pas nog, hier in Refidim, bij het water van Massa en Meriba, heeft Mozes in opdracht van de HEER de staf van God gehanteerd en op de rots geslagen. En uit de rots stroomde het water, zodat het volk kon drinken.

De Heer zelf gaf Mozes deze aanwijzing, toen deze in paniek tot God schreeuwde, terwijl hij de Israëlieten bij wijze van spreken op zich af zag komen met de stenen al in hun handen.

"Ga samen met een aantal van de oudsten van Israël voor het volk uit. Neem de staf waarmee je op de Nijl hebt geslagen in je hand en ga op weg. Ik zal je opwachten op de rots bij de Horeb. Als je op de rots slaat, zal er water uit stromen, zodat het volk te drinken heeft.' Mozes deed dit, in het bijzijn van de oudsten van Israël."
(Exodus 17:5,6)

De staf van God is geen toverstok, zoals die van de Egyptische tovenaars. Het is wel een teken van Gods wondermacht, waarmee God zijn volk redt en voorthelpt en waarmee Hij zijn vijanden slaat.

Het zit hem niet in de bijzondere kracht van die stok. Het is een gewoon stuk hout. Zoals doopwater gewoon water is en avondmaalsbrood gewoon witbrood. Maar het is God zelf die met deze staf wondere dingen doet.

Dat weet Mozes. Dat gelooft hij. Dat heeft hij ervaren. Daarom neemt hij die staf van God mee de heuvel op, wanneer Jozua met het Israëlitische leger in gevecht gaat met Amalek.

De Bijbel vertelt, dat Mozes uit zichzelf zijn staf meeneemt. Hij heeft daarvoor geen opdracht van de HEER gekregen, zoals bij het water van Massa en Meriba wel. Mozes vertrouwt op God en weet dat God de overwinning op Amalek kan geven en zal geven.

"Toen zei Mozes tegen Jozua: 'Kies een aantal mannen uit en trek met hen tegen Amalek ten strijde. Ikzelf zal morgen op de top van de heuvel gaan staan, met in mijn hand de staf van God.'"

Mozes zegt dus: "Ik neem de staf van God mee de heuvel op. Daar ben ik dan goed zichtbaar. En ik heb van bovenaf een goed overzicht over het gevecht."

Heeft Mozes een idee, wat God doen zal met zijn staf of wat hij zelf er mee doen moet? Dat vertelt de Bijbel niet. Maar ik zie wel Mozes staan met Gods staf omhoog, naar de hemel wijzend. Dat is een gelovig, vastberaden en tegelijk afhankelijk gebaar. Mozes straalt het uit.

2. De strijd

Terroristische aanslagen komen altijd onverwachts. Dat weten we uit onze tijd heel goed. We horen er bijna dagelijks van.

Zo krijgt het volk Israël in de woestijn te maken met een onverhoedse aanval van Amalek. Dat maakt de situatie extra moeilijk. Het waterprobleem bij Refidim is net opgelost en dan gebeurt er dit. Terwijl men dacht de relatief veilige route door de woestijn te nemen.

God had ze immers bewust niet langs de kustweg naar Kanaän laten gaan. Om te voorkomen dat men in gevecht zou raken met de soldaten uit de vestingen die langs die route lagen.

Maar dan springt ineens Amalek op Israël af, als een struikrover vanuit zijn schuilplaats.

[De Amalekieten zijn een oude volksstam van nomaden, die in dat gebied van Sinai wonen. Of die daar hun weidegronden hebben. Een fanatieke, wrede groep mensen, die niets van God moet hebben. Een van de oudste volksstammen van Kanaän en omgeving. Ze willen niet dat Israël door hun gebied trekt. En ze willen daarmee verhinderen dat Israël het beloofde land bereikt. De satan zit duidelijk achter hun aanval. Dat blijkt ook uit de manier waarop ze hun aanslag plegen.]

Het is een onverwachtse, gemene aanval. Uitgerekend op het zwakste deel van de karavaan: de achterhoede. Daar waar de mensen lopen, die niet zo hard mee kunnen komen. Die als het ware meegetrokken moeten worden.

Wanneer Mozes veertig jaar later samen met Israël terugkijkt op de woestijnreis en het volk instructies geeft voor het leven in het beloofde land, dan komt hij ook op dit gevecht met Amalek. Hij zegt:

"Vergeet niet wat de Amalekieten u hebben aangedaan tijdens uw tocht uit Egypte. Toen u uitgehongerd en uitgeput was hebben ze gewetenloos, zonder enig ontzag voor God, de achterhoede overvallen, waar de zwaksten zich bevonden." (Deut. 25:17,18)

Amalek overviel hen die achterop geraakt en volkomen weerloos waren. Geen frontale aanval in het openbaar op het sterkste deel van de colonne. Nee, ze pikken de zwaksten eruit. En het volk is al zo moe van de lange tocht door de woestijn. Dat is laf en gemeen.

Amalek laat op deze manier zien, dat het geen enkel ontzag voor God heeft. En dat neemt de HEER heel hoog op. Dat blijkt wel uit het vervolg. Maar dat komt straks nog aan de orde.

Eerst lezen we wat de goddelijke verslaggever vertelt over de slag in de woestijn. Jozua voert het leger van Israël aan. Mozes heeft hem als bevelhebber aangewezen. Hij moet Israëls manschappen mobiliseren en slag gaan leveren met de Amalekieten. De reportage van de Heilige Geest over dit gevecht is kort, maar sprekend.

"Jozua deed wat Mozes hem had opgedragen en trok tegen Amalek ten strijde, en Mozes ging naar de top van de heuvel, samen met Aäron en Chur. Zolang Mozes zijn arm opgeheven hield, was Israël de sterkste partij, maar liet hij zijn arm zakken, dan was Amalek de sterkste." (vers 10,11)

De strijd gaat golvend heen en weer. Op en neer, net als de handen van Mozes met de staf van God. Op en neer. Israël is sterker als hij zijn handen omhoog houdt. Amalek wint terrein, als Mozes zijn handen laat zakken door toeslaande vermoeidheid.

Hoe kan dat? Licht dat aan de staf? Licht dat aan Mozes die de stok hanteert? Nee, vast niet. Het is geen toverstok. De staf van God is ook geen joystick, waarmee je op je computer of je Gameboy een vechtspelletje speelt en allerlei figuren dood maakt. Het is de HEER die strijdkracht verleent aan Israël op het geloof en het vertrouwen van Mozes. Hoe meer Gods staf naar de hemel wijst, des te sterker is Israël. Mozes, Aäron en Chur nemen dat waar vanaf hun hoge positie op de heuveltop. En dus moeten Mozes' handen geheven blijven. Ze mogen niet zakken, want dan gaat

Israël het verliezen. De Israëlieten moeten ook die staf omhoog zien. Dat geeft hun moed en vertrouwen. Dat vuurt hen aan in de slag.

De drie mannen op de heuveltop komen dan met een oplossing om Mozes te ondersteunen, zodat hij zijn handen omhoog kan blijven houden. Aäron en Chur rollen een dikke steen dichterbij. Daarop kan Mozes gaan zitten – de handen blijven geheven!

En de beide mannen gaan ieder aan een kant van Mozes staan om zijn handen te ondersteunen. Ze helpen Mozes om het vol te houden. Want het is zwaar.

Je handen worden als lood, als je ze lang omhoog houdt. Al het bloed stroomt uit je vingers weg. En de stok valt uit je handen als je niet oppast. Au, op je teen!

Maar dat mag niet. Dat kan hier niet. Volhouden, Mozes! En hij doet het. Maar niet in eigen kracht. In de kracht van God. Ondersteund door zijn broer en zijn broeder, Aäron en Chur. Samen voor de zaak van de HEER en zijn volk.

Israël moet vechten onder leiding van Jozua. En Mozes verwijst met zijn staf naar God in de hemel. Vertrouwend, biddend? Israël moet vechten, maar God geeft de overwinning.

Dat vertelt de Bijbel ook. Jozua overwint Amalek en zijn volk door de scherpste van het zwaard. Hij verzwakt Amalek, staat er. Hij brengt ze een gevoelige klap toe, al zijn ze dan nog niet compleet verslagen en uitgeroeid. Dat komt nog wel, belooft God. Daar zal de HEER zelf aan werken en voor zorgen. Want het is niet in de eerste plaats de oorlog van Israël met Amalek. Maar het is de strijd van de HEER met Amalek en met Gods grote tegenstander daarachter.

Satan wil Gods werk stuk maken. Hij wil verhinderen dat Gods volk het beloofde land bereikt. Hij wil de komst van de Gezalfde Verlosser tegenhouden. Dat is de strijd achter de strijd. God voert een andere oorlog. En Hij schakelt zijn volk daarbij in. Israël moet dat goed in beeld houden. Jozua voorop. Vandaar de oorkonde.

3. De oorkonde

Het is best een belangrijke gebeurtenis, deze slag in de woestijn en de overwinning van Jozua op Amalek. Wanneer we de reportage van de bijbelse verslaggever oppervlakkig lezen, dan hebben we dat niet direct in de gaten. Bij nader toekijken, zien we het.

We vinden hier drie dingen die we voor het eerst in de Bijbel tegenkomen. Ik zal ze noemen.

a. Jozua komen we hier voor het eerst tegen. Zijn naam betekent: de HEER redt. Hij wordt door Mozes aangewezen als Israëls bevelhebber. Mozes heeft zijn kwaliteiten op dit punt kennelijk opgemerkt. De HEER staat helemaal achter deze benoeming. Hij is met Jozua in het gevecht. Jozua staat vanaf het begin ook voorgesorteerd als opvolger van Mozes.

Wij horen in zijn naam een voorspel op die andere Jozua, uit Nazaret. Jezus, de gezalfde van God, die zijn volk komt redden van hun zonden en die al Gods vijanden en de vijanden van Gods volk komt slaan met een ijzeren knots. Hij aan wie God de koningsstaf blijvend zal geven. Om Gods volk en heel de wereld te regeren.

b. Het is hier ook de eerste keer, dat een vijandig volk Israël aanvalt. Pas zijn ze gered uit het slavenhuis van Egypte en de vijand springt er bovenop. Op een laffe en gemene manier. Op het zwakste punt bij een doodvermoeid volk.

Dat heeft de HEER diep geraakt. Je moet de HEER niet aan zijn volk komen. Want dan raak je zijn oogappel aan. Hoe ongelovig en mopperig ze ook zijn. Het is Gods volk. Hij heeft ze bevrijd. Want Hij heeft zijn beloften gegeven aan Abraham en Isaäk en Jakob.

Psalm 105 bijvoorbeeld zingt van die geraaktheid en bewogenheid van God bij zijn volk.

*"Toen zij daar nog maar korte tijd waren,
een handjevol vreemdelingen,
zwierven zij van volk naar volk,
van het ene koninkrijk naar het andere.
Hij stond niet toe dat iemand hen verdrukte,
ter wille van hen strafte hij koningen:
'Raak mijn gezalften niet aan,
doe mijn profeten geen kwaad.'" (Ps. 105:12-15)*

Eeuwen later roept de HEER zijn volk in Babel op zich in veiligheid te brengen op de berg Sion. Bij de profeet Zacharia is dat.

"Want de HEER van de hemelse machten, die mij zijn grootheid heeft geopenbaard en die mij gezonden heeft, zegt over de volken door wie jullie geplunderd zijn: 'Wie aan mijn volk komt, komt aan mijn oogappel! Ik zal mijn hand dreigend naar hen uitstrekken, zodat zij op hun beurt geplunderd worden door degenen die zij hadden geknecht.' Dan zullen jullie inzien dat de HEER van de hemelse machten mij gezonden heeft." (Zach. 2:8,9)

God zegt: "Wee je gebeente als je aan mijn oogappel komt. Je komt aan het kostbaarste dat Ik bezit. Als je het toch doet..."

Amalek deed het. De eerste keer in de geschiedenis van het bevrijde Israël. En ze hebben het geweten. Ze werden verslagen. En op termijn kunnen ze de totale vernietiging tegemoet zien. Want *"de HEER (zal) strijd voeren tegen Amalek, in alle komende generaties."*

Dat neemt de HEER zo hoog op dat Hij dat vastgelegd wil zien in een oorkonde.

c. Dat is het derde item, dat voor het eerst hier in de Bijbel voorkomt. De nadrukkelijke opdracht van God aan Mozes om deze gebeurtenis op te schrijven.

"Leg deze overwinning in een oorkonde vast, zodat niemand die ooit zal vergeten, en overtuig Jozua ervan dat ik zal zorgen dat niets op aarde nog aan het volk van Amalek herinnert." (vs. 14)

Het is sowieso de eerste opdracht om Gods werk schriftelijk vast te leggen en voor het nageslacht te bewaren. Opdat zij niet vergeten.

Het moet als het ware met een uitroep teken in de kantlijn en dan ook nog dubbel onderstreept worden neergeschreven. Zodat ieders oog er wel op moet vallen.

Mozes heeft ook dit gedaan. Wij kunnen het ongeveer 3500 jaar later nog nalezen in de Bijbel. Mozes heeft het Jozua en Israël in de oren geknoopt.

Ik kom weer even bij Deuteronomium 25. Mozes zegt daar ook tegen Israël:

"Vergeet het niet! En wanneer straks de HEER, uw God, u vrede heeft gegeven in het land dat u als grondgebied van hem krijgt, door u te verlossen van de vijanden die u omringen, zorg er dan voor dat niets op aarde nog aan het volk van Amalek herinnert." (Deut. 25:19)

Jozua mag het niet vergeten. Israël mag het niet vergeten. God vergeet het zelf ook niet. Het staat ook in Zijn boek. Samuël geeft later aan Saul de opdracht om Amalek uit te roeien. Maar Saul vertikt het om het volledig te doen. Hij laat Agag in leven. David moet deze taak van God dan afmaken.

Mozes moet schrijven en vastleggen. Amalek wordt uitgegumd uit de herinnering onder de hemel. Zo diep is God geraakt, wanneer zijn oogappel wordt aangevallen. Zo bewogen is Hij met zijn volk. De vijanden van God kunnen zich beter maar bergen. God overwint de sterkste.

Dat moet Gods volk goed onthouden. Vandaar de oorkonde, een schriftelijk monument. Vandaar ook het altaar, een stenen monument, als een banier.

4. De banier

Zo, nu komen we eindelijk bij de banier. En we zijn bijna aan het eind van de preek. 'De HEER is mijn banier.' Dat heb ik als thema boven de preek gezet.

Het is ook de naam die Mozes geeft aan het altaar, dat hij bouwt. Dat doet hij om God te danken voor de overwinning op Amalek. Op dat altaar hebben Mozes en Israël vast en zeker offers gebracht. Zo dankbaar en blij waren ze, dat God hun de overwinning heeft gegeven. Ze hebben er zelf voor gevochten. Maar God was de Overwinnaar.

'De HEER is mijn banier,' zegt Mozes. Wat betekent dat?

Een banier kan een soort vlag zijn. Een vaandel, van een muziekkorps bijvoorbeeld. Of van een legerafdeling.

Hier in de Bijbel is een banier een lange stok of een mast, die op een heuvel wordt neergezet, goed zichtbaar in de wijde omtrek. Een baken en een herkenningspunt. Maar het is ook een verzamelpunt, waar de soldaten bijvoorbeeld bijeen moesten komen. Daar werden ze gemobiliseerd, heet dat dan met een moeilijk woord.

Kijk nu nog eens even naar Mozes in het begin van de preek. Ik pak de stok nog een keer en steek hem met beide handen omhoog. En zie Mozes staan en later zitten op de heuvel met de staf van God naar de hemel gericht.

Zie je, Mozes is op die manier zelf een banier. Een baken op de heuvel, wanneer Israël moet vechten. Hij raakt met de staf van God als het ware de hemel aan. Hij zet Gods staf tussen de deur van de hemel. In vertrouwen op God.

Hij legt op die manier de hand op de troon van God.

Mozes en Israël raken die troon aan en haken daaraan vast. Omdat God regeert en omdat Hij de Overwinnaar is.

"De HEER is mijn banier." Bij Hem moet ik zijn als soldaat van leger van Generaal Jozua. Ja, die Jezus van Nazaret. Onder zijn vaandel mag ik gaan en vechten. In de naam van de Heer Jezus Christus. Want ik draag zijn teken. Het teken van God. God hééft geen banier. Hij is het zelf voor mij. Mozes zegt het. Hij geeft deze naam aan het altaarmonument ter gelegenheid van de eerste overwinning op Amalek. Ik wil nog één punt even aanstippen. En dan is de preek klaar.

In het bekende hoofdstuk Jesaja 11 – dat begint met die afgehouden tronk van Isai, weet je wel – nou daar lezen we ook dit:

*"Op die dag zal de telg van Isai
als een vaandel voor alle volken staan.
Dan zullen de volken hem zoeken
en zijn woonplaats zal schitterend zijn."* (Jesaja 11:10)

De wortel van Isai, dat is Gods Gezalfde Jezus, zal staan als een banier, een vaandel voor de volken. Rondom Hem zal God zijn verdreven volk en de andere volken verzamelen. Hij brengt ze bijeen bij Jezus Christus.

Daar mag jij bij horen. Daar mag u bij horen. Want God brengt je bij Christus om Hem te dienen.

Als jij zegt in geloof: "De HEER is mijn banier," dan hoor jij bij de overwinnaars. Tot slot nog een vraag. Als jij een monument mocht maken voor iets wat God in jouw leven heeft gedaan, voor welke gebeurtenis in je leven zou jij dan kiezen?

Help elkaar maar om dat te ontdekken.

Amen